

Γ. ΠΑΠΑΓΕΩΡΓΙΟΥ ΕΡΑΛΔΥ

Ο ΠΡΩΤΟΜΑΡΤΥΣ ΤΗΣ ΕΛΕΥΘΕΡΙΑΣ
ΔΙΟΝΥΣΙΟΣ Ο ΣΚΥΛΟΣΟΦΟΣ

ΤΡΙΒΕΝ 1946

119176

Γ. ΠΑΠΑΓΕΩΡΓΙΟΥ ΕΡΑΛΔΥ

Ο ΠΡΩΤΟΜΑΡΤΥΣ ΤΗΣ ΕΛΕΥΘΕΡΙΑΣ
ΔΙΟΝΥΣΙΟΣ Ο ΣΚΥΛΟΣΟΦΟΣ

ΤΡΙΚΚΗ 1946

ΒΙΒΛΙΟΘΗΚΗ
Α. ΠΑΠΑΚΩΣΤΑ

ΠΑΝΕΠΙΣΤΗΜΙΟ ΚΡΗΤΗΣ
ΒΙΒΛΙΟΘΗΚΗ

119176

Τῷ Σεβασμιωτάτῳ Μητροπολίτῃ
Θεσσαλιώτιδος καὶ Φαναριοφερσάλων
κ. κ. ΙΕΖΕΚΙΗΛ
ἀνθ' ὧν ὑπὲρ τοῦ Διονυσίου ἔπραξεν.

ΣΤΟΝ ΗΡΩΑ ΙΕΡΕΡΧΗ ΔΙΟΝΥΣΙΟ

—*—

*Εξήσας μέ τ' ὄνειρο μέ τή χροσφή ἐλπίδα
ἠρώα Διονυ με, καί τή μεγάλη ἰδέα
στό στήθη σου συνέλαβες νά δώσης στήν πατρίδα
τή λευτεριά, τή δόξα της, τήν αἴγλη τήν ἀρχαία.

*Ἡ μέρρωσίς σου ὡς ἥλιος τήν Τρίκκη καταυγάξει
τό ὄνειρό σου γίνεται ὁ πόθος ὁ κρυφός
τοῦ σκλαβωμένου τοῦ λαοῦ, πού σέ μετονομάζει
κι ἀποκαλεῖται ἄξια Δεσπότης ὁ σοφός.

*Ἐχοντας στή σκέψη σου τή μόνη προφητεία
ὅτι ἀπό τήν Τρίκκη μας ξανα θ' ἀνακτηθῆ
τό ἔνδοξο Βυζάντιο καί θεία πολιτεία
στόν κόσμο Χριστιανική παντοῦ θά ἱδρυθῆ,

ὡς πρωτομάρτυς ὕψωσες στή γῆ τή σκλαβωμένη
τῆς λευτεριάς τό λάβρο καί ὄλοι σου οἱ πιστοί,
μαζί σου ξεσηκώνονται χτυποῦν ἀπεγνωσμένοι
τόν Τοῦρκο τό δυνάστη μας σκληρό κατακτητή.

Στῆς Θεσσαλίας κι Ἡπειροῦ κάμπους βουνά καί ρέμμα
μέ τό λαό σου μάχεσαι ἀγῶνα, σκληρό, δεινό,
ὅμως τό ἅγιο κίνημά σου πνίγεται στό αἷμα
κι οἱ Τοῦρκοι σένα πιάνουνε, σέ γδέρνουν ζωντανό.

*Ἡ μοῖρα δέν ἠθέλησε. Ἐσὺ τῆς Προφητείας
ὁ στυλοβάτης να γενῆς καί ὁ ἐρμηνευτής
ἐπειδή ἀπέτυχες κακῶς τῆς δυσφημίας
τό ὄνομα ἀπέκτησες Σκυλόσοφος κληθεῖς.

*Ἀλλά οἱ χρόνοι πέρασαν καί ὁ τραχὺς ὁ σπέρρος,
πού μέ τό αἷμα Σου ἔσπειρες στή σκλαβωμένη γῆ
ἐβλάστησε κι ἀνέτειλες Σὺ μέγας πρωτοπόρος.
τῆς λευτεριάς τό ἄσβεστο τό ἄστρο, ἡ αὐγή.

*Ὅλοι μας τώρα εὐλαβεῖς στό ἅγιο ὄνομά Σου
στήν Τρίκκη θ' ἀνεγείρωμε τή θεία Πρωτομή,
γιὰ νά θυμίζη αἰώνια παντοῦ τὰ ὄνειρά σου,
τό πνεῦμα σου, τή θέληση, τή δόξα καί τιμή.

ΔΗΜΟΣΘΕΝΗΣ ΜΑΛΛΙΟΠΟΥΛΟΣ

Δημοδιδάσκαλος Τρικκάλων

ΠΑΝΗΓΥΡΙΚΟΣ

Κυριακής 2ας 'Ιουνίου 1946 (Εορτή της Τρίκκης)

Δεσπότη μου, τι σήκωσες
τόν κόσμον σ'τό σφερί
καί ρήμαξαν τὰ Γιάννενα
καί ρήμαξεν ὁ τόπος.

Εἶναι γνωστή ἡ ἱστορία τοῦ ἥρωος ἐπισκόπου Τρίκκης Διονυσίου Β'. Ἐγεννήθη εἰς τὴν Ἠπειρον 100 περίπου ἔτη μετὰ τὴν ἄλωσιν τῆς Κωνσταντινουπόλεως καί ἦτο ἕνας ἀπὸ τοὺς ὀλίγους ἀνδρας τῆς ἐποχῆς του μὲ μόρφωσιν ἐξαιρετικὴν. Ἐκαλεῖτο ἕνεκα τούτου ὁ Σοφός, καί ἦτο πράγματι σοφός, διότι εἶχε σπουδάσει εἰς τὴν Ἰταλίαν ἐκτὸς τῆς Θεολογίας καὶ τὴν Φιλοσοφίαν καὶ τὴν Ἱατρικὴν. Εἰς τὴν Ἱστορίαν εἶναι γνωστός ὡς Σκυλόσοφος μὲ τὸ ὑβριστικὸν ὄνομα, τὸ ὁποῖον τοῦ ἔδωκε ὁ λαὸς μετὰ τὴν ἀποτυχίαν τῶν δύο ἐπαναστάσεών του εἰς τὴν Θεσσαλίαν καὶ τὴν Ἠπειρον.

Ἐπὶ 7 ἔτη εἰργάσθη εἰς τὴν πόλιν μας, ἵνα προπαρασκευάσῃ τὴν ἐπανάστασιν ἀπὸ τὸ 1594 ἕως τὸ 1501. Ἡ ἐπανάστασις ἐξεργάγη τὸ φθινόπωρον τοῦ 1501 καὶ ἐπνίγη εἰς τὸ αἷμα.

Ἐδῶ εἰς αὐτὴν τὴν πλατεῖαν τὸν Δεκέμβριον τοῦ 1501 ἐστήθη καρφωμένη ἐπάνω εἰς ἕνα ὑψηλὸν πάσσαλον ἡ τίμια κεφαλὴ τοῦ Ἁγίου Σεραφείμ. Ἐδῶ εἰς αὐτὴν τὴν πλατεῖαν ἐστήθησαν ἐπὶ πασσάλων καὶ ἄλλαι κεφαλαί, τῶν ἐπαναστατῶν τῆς Τρίκκης.

Ὁ Διονύσιος ἕνεκα τοῦ ἐπαναστατικοῦ κινήματος τῆς Τρίκκης καθηρέθη ὑπὸ τοῦ Πατριαρχείου, εὐθύς ὡς ἐγνώσθη ἡ ἐπανάστασις εἰς τὴν Κωνσταντινούπολιν, καὶ ἠναγκάσθη ἕνεκα τούτου νὰ καταφύγῃ εἰς τὴν Ἰσπανίαν καὶ Ἰταλίαν. Μετὰ δέκα ἔτη εἰς τὴν Ἠπειρον ἔχων ὡς ὀρητῆριον τὸ Μοναστήρι τοῦ Ἁγίου Δημητρίου τὸ λεγόμενον Διχοῦνι ἐξήγειρεν εἰς ἐπανάστασιν τοὺς χωρικοὺς τῆς Παραμυθιάς τοῦ Σουλίου καὶ τοῦ Ἰδικοῦ μας Μαλακασίου, καὶ ἐπὶ κεφαλῆς 800 χωρικῶν κατέλαβε τὰ Ἰωάννενα, πυρπολήσας καὶ τὸ Ἀιοκητήριον τοῦ Ὁσμάν Πασᾶ. Ἄλλ' οἱ Γούρκοι πολὺ ταχέως διεσκόρπισαν τὰς ἀσθενεῖς δυνάμεις τῶν χωρικῶν καὶ ὁ Διονύσιος ἠναγκάσθη νὰ κρυφθῇ εἰς τὸ σπήλιον τῶν Ἰωαννίνων τὸ κληθὲν ἔκτοτε «τρύπα τοῦ Σκυλόσοφου». Προδοθεὶς συνελήφθη καὶ ὑπέστη τὸν μαρτυρικὸν θάνατον νὰ ἐκδαρῇ ζῶν. Τὰ 70 ἔτη τοῦ σεβασμίου γέροντος δὲν ἠμπόδισαν τοὺς ἐχθροὺς τοῦ ἀπὸ τὴν θηριώδιαν ταύτην. Τὸ τίμιον δέρμα τοῦ Διονυσίου παρεγείμισθη μὲ ἄχυρα καὶ τὸ ὁμοίμα του ἐπιδεικνυόμενον ἀπὸ πόλε-

ως εἰς πόλιν ἐστάλη καὶ εἰς τὸν Σουλτάνον εἰς τὴν Κωνσταντινούπολιν.

Εἰς τὸ αἷμα ἐπνίγη καὶ ἡ ἐπανάστασις τῆς Ἠπειροῦ. Τὸ Μοναστήρι τοῦ Διχοῦνι κατεστράφη, τὰ κτήματά του διηρπάγησαν, πολλοὶ ἐρονεύθησαν. οἱ οὐ Γιαννιώται υπεχρεώθησαν τὸ ἔτος 1513 νὰ ἐγκαταλείψουν ὅλοι τὴν πόλιν καὶ νὰ συνοικισθοῦν εἰς τὴν ἔξω τῶν Ἰωαννίνων θέσιν Σιαβάρια.

Ὁ λαὸς κρίνει ἀπὸ τὰ ὄλικά ἀποτελέσματα καὶ διὰ τοῦτο μαζί μὲ τοὺς ἐχθροὺς ἀπεκάλεσε τὸν ἥρωα Σκυλόσοφον. Ἄλλ' ἡ ὕβρις ἐκείνη ἐπαυσε πλέον νὰ εἶναι ὕβρις καὶ τὸ ὄνομα Σκυλόσοφος εἶναι ἀπὸ τὰ πλέον τιμημένα ὀνόματα τῆς ἱστορίας. Ἡμεῖς δὲν κρίνομεν ἀπὸ τὰ ἐντυπωσιακὰ καὶ πρόσκαιρα ἀποτελέσματα, ἀλλὰ ἀπὸ τὸν σπόρον. Ὁ Διονύσιος εἶναι ἕνας ἀπὸ τοὺς καλοὺς σοφοὺς, καὶ ὁ σπόρος του θὰ βλαστήσῃ σήμερα ἐπὶ τῶν ἡμερῶν μας.

Τὰς δύο ἐπαναστάσεις τοῦ Διονυσίου εἰς τὴν Θεσσαλίαν καὶ τὴν Ἠπειρον ἐρμηνεύουν τινές ὡς ἀποτέλεσμα τῆς περιφήμου νυμαχίας τῆς Ναυπάκτου, κατὰ τὴν ὁποίαν ὁ ἠνωμένος Χριστιανικὸς στόλος κατέστρεψεν ἐντελῶς τὸν Μωαμεθανικὸν στόλον τὴν 7 Ὀκτωβρίου τοῦ 1571, τριάκοντα ἠμερῶν ἀκριβῶς ἔτη πρὸ τῆς ἐπανάστασεως τῆς Τρίκκης.

Ἡμεῖς ὁμως φρονοῦμεν ὅτι ὁ Διονύσιος δὲν ἐνεπνεύσθη ἀπὸ τὴν Ναύπακτον. Ὁ ἀστήρ τῶν ἐλπίδων τοῦ Χριστιανικοῦ κόσμου μετὰ τὴν πτώσιν τῆς Βασιλίδος τῶν πόλεων μεσουρανεῖ ὑπεράνω τῆς Τρίκκης. Τὸ Πνεῦμα δι' ἀγνώστου εἰς ἡμᾶς προφήτου εἶπεν ὅτι ἡ πόλις αὕτη, ἡ Τρίκκη, θὰ ἐκπληρώσῃ τὰ ἰδεώδη τοῦ Χριστιανικοῦ κόσμου: «Τρίκκη Βυζάντιον ἀνακτήσει».

Αὕτη εἶναι ἡ πηγὴ τῶν ἐπαναστάσεων τοῦ Διονυσίου καὶ ὄχι ἡ Ναύπακτος. Ἡ προφητεία ἦτο γνωστὴ εἰς τὸν Διονύσιον καὶ ὁ Διονύσιος ἐνόμισεν ὅτι αὐτὸς ἦτο ἡ Τρίκκη τῆς προφητείας.

Ὁ Διονύσιος λοιπὸν ὄχι μόνον εἶναι ἕνας μέγας ἥρωας τοῦ ἀπελευθερωτικοῦ μας ἀγῶνος, ἀνώτερος καὶ τοῦ Ρήγα καὶ τοῦ Διάκου καὶ τοῦ Παπαφλέσσα καὶ τῶν ἄλλων κληρικῶν τῆς ἐπανάστασεως τοῦ 21, ἀλλὰ καὶ γνήσιος ἀντιπρόσωπος τοῦ Ἑλληνικοῦ ἰδεώδους, ὁ ὁποῖος συνεχίζει τὴν Ἑλληνικὴν παράδοσιν. Ἡ πηγὴ τῶν ἐμπνεύσεων τοῦ Διονυσίου εἶναι ἡ Ἀνατολή, τὸ Βυζάντιον, καὶ ὄχι ἡ Ἀύσις, ἡ Γαλλικὴ ἐπανάστασις.

Μόνον σήμερον εἶναι δυνατόν νὰ ἐκτιμήσωμεν τί θὰ πῇ Διονύσιος. Μόνον σήμερον ἔχει γίνεαι ἀντιληπτὸν ὅτι ἕνας νέος πόλεμος θὰ ξεπαστρεῖται ἀπὸ προσώπου τῆς γῆς σύρριζα τὸ ἀνθρώπινον γένος. Τὸ μέγα πρόβλημα τῆς ἐποχῆς μας εἶναι ἡ κατάργησις τοῦ πολέμου. Ἐκεῖνον, τὸ ὁποῖον ὦ εἰρεῦθησαν, καὶ δὲν τὸ ἐπέτυχον οἱ τρεῖς μεγάλοι Ἄμε-

ρικανοί, Πρόεδροι, ὁ Οὐίλσον, ὁ Ροθσβαλτ καὶ ὁ Τροβμαν, εἶναι δυνατόν νά πραγματοποιηθῇ μόνον ἐάν ἀκολουθήσωμεν τὸν πολιτικὴν τὴν ὁποίαν ἐκάραξεν ὁ Διονύσιος καὶ ἤγασαν μετὰ τὸ τίμιόν του αἶμα τὴν πολιτικὴν τοῦ Βυζαντίου. Βυζάντιον θὰ πῆ. Ἡνωμένοι Πολίταιι τοῦ Χριστιανικοῦ Κόσμου τῆς Γῆς.

Ἐνα ὑπερλαμπρὸν ἐκτυφλωτικὸν φῶς περιβάλλει αὐτὴν τὴν στιγμήν τὸ καινοτάφιον τοῦ Διονυσίου. Εἶναι τὸ φῶς τοῦ Βυζαντίου. Τὸ φῶς αὐτὸ, τὸ ὁποῖον ἐκπορεύεται ἀπὸ τὴν Τρίκλιν, ἔχομεν ὑποχρέωσιν νὰ τὸ μεταλαμπασώμεν εἰς ὅλην τὴν Ἑλλάδα. Καὶ ἀπὸ τὴν Ἑλλάδα θὰ ξεχυθῇ ἔξω καὶ θὰ καταλάβῃ ὅλην τὴν Γῆν.

Εἶναι τὸ Βυζάντιον, αἱ Ἡνωμένοι Πολίταιι τῶν Χριστιανῶν τῆς Οἰκουμένης.

Ἡ ΑΞΙΑ ΤΟΥ ΔΙΟΝΥΣΙΟΥ

Ἐκτιμῶμεν βαθέως τὸν Διονύσιον καὶ ὡς δεῖγμα τῆς ἐδωμοσύνης μας πρὸς αὐτὸν καὶ ἵνα συνεχῶς ἡμέσαν καὶ νύκτα διδάσκῃ εἰς ἡμᾶς τὴν ὑψηλὴν του διδασκαλίαν, θὰ τοῦ στήσωμεν μετ' ὀλίγον τὴν ὥραιαν του προτομήν. Ὑπάρχουν ὅμως καὶ ὀλίγοι, ἐλάχιστοι εὐτυχῶς, οἱ ὁποῖοι ἔχουν ἀντιθετον γνώμην. Μᾶς ἐπλησίασαν, μᾶς ὑπέδειξαν σφάλματα τοῦ Διονυσίου καὶ ἄφησαν νὰ νοηθῇ ὅτι ὁ ἥρωας δὲν ἦτο ἀξίος τοιαύτης τιμῆς. Αἱ ἀντιρρήσεις αὐταὶ μᾶς ὠφέλησαν, διότι μᾶς ἔδωκαν τὴν ἀφορμὴν νὰ ὁμιλήσωμεν ἄλλην μίαν φράσιν ὑπὲρ τοῦ Διονυσίου, καὶ νὰ δεῖξωμεν, ποῦ ἔγκειται ἡ μεγάλη ἀξία τοῦ ἐκλεκτοῦ τῆς εὐάνδρου Ἡλείου ἀνδρός.

Ἡμεῖς δὲν ἀρνούμεθα τὰ λάθη τοῦ Διονυσίου οὔτε τὰ ἀποκρύπτουμεν. Ὁμολογοῦμεν ὅτι ἔκαμε λάθη, πολλὰ λάθη καὶ εὐχαρίστως ἀκούομεν ἐκείνους, οἱ ὁποῖοι μᾶς παρουσιάζουν τὸν ἀνθρώπον Διονύσιον, ὅπως πράγματι ἦτο. Οὔτε ἅγιον ἔχομεν σκοπὸν νὰ τὸν κάμωμεν, διότι ἅγιος δὲν ἦτο καὶ δι' αὐτὸν ἀκριβῶς τὸν λόγον καὶ ἡ Ἐκκλησία δὲν τὸν κατέταξε μετὰ τῶν ἁγίων. Ἐνα ἀπὸ τὰ μεγάλα ἁμαρτήματα τοῦ Διονυσίου ἦτο ὁ πνευματισμὸς. Ὁ Διονύσιος ἦτο πνευματιστής, ὅπως φαίνεται καθαρὰ ἀπὸ τὸν στηλιτευτικὸν τοῦ ἀσπόνδου αὐτοῦ ἐχθροῦ, Μαξίμου τοῦ Πελοποννησίου. Δεύτερον μέγα ἁμαρτήμα τοῦ Διονυσίου ἦτο τὸ ὅτι αὐτὸς προσωπικῶς ἐπῆρε τὰ δπλα. Εἰς ἕνα ἱεράρχην, ὁ ὁποῖος κρατεῖ τὸν ἐσταυρωμένον, δὲν ἀρμόζει νὰ πάρῃ τὰ φρονικά δπλα εἰς τὰ χέρια του. Καὶ ἐν τούτοις παρ' ὅλα αὐτὰ τὰ σφάλματα καὶ ἄλλα ἀκόμη ὁ Διονύσιος δὲν παύει νὰ εἶναι μέγας. Ἡ ἀξία τοῦ Διονυσίου εἶναι ἀλ-

λοῦ. Ἡ ἀξία τοῦ Διονυσίου ἔγκειται: 1) Εἰς τὴν ἰδέαν, τῆς ὁποίας εἶναι φορεὺς. 2) Εἰς τὸ ὅτι ἀτελήθη ὅτι ἡ Ἐκκλησία πρέπει νὰ ἀκολουθῇ μίαν ἀντελῶς ὀρισμένην πολιτικὴν.

Τὸ πρῶτον εἶναι νόμιος τοῦ Χριστιανισμοῦ γενικός, τὸ ὁποῖον εἶπε τὸ στόμα τοῦ Θεοῦ. Σὰς ὑπενθυμίζω τὸν Ἀπόστολον Παῦλον. Ὁ Παῦλος ἢ Σαούλ ἦτο ὁ τρομοκράτης ἐκείνος τοῦ πρώτου αἰῶνος, ὁ ὁποῖος ἐνέπνευε τὸν τρόπον εἰς τοὺς πρώτους χριστιανούς. Καὶ ὅμως τὸν ἐγκλημάτιαν αὐτὸν ἐπειδὴ ἐδέχθη καὶ διέδωκε τὸν Χριστιανισμὸν τὸ στόμα τοῦ Θεοῦ ἀπεκάλεσε «σκαῖος ἐκλογῆς» δηλ. ἐκλεκτὸν φορέα τῆς Χριστιανικῆς ἰδέας. Τὸ ἴδιον συμβαίνει καὶ γενικῶς διὰ κάθε Χριστιανόν. Ὁ Χριστιανὸς ὡς ἄνθρωπος εἶναι ἀτελής, γεμάτος σφάλματα καὶ ἁμαρτίας. Ξεχωρίζει ὅμως ἀπὸ κάθε ἄλλον ἄνθρωπον ὡς φορεὺς τῆς μεγάλης ἰδέας τοῦ Χριστιανισμοῦ.

Οὕτω καὶ ὁ Διονύσιος, μετὰ τὴν πτώσιν τοῦ Χριστιανικοῦ Κράτους τῆς Κωνσταντινουπόλεως, ξεχωρίζεται ἀπὸ ὄλους τοὺς ἄλλους ἀνθρώπους, διότι εἶναι ὁ φορεὺς τῆς μεγάλης ἰδέας τοῦ Βυζαντίου, ὑπὲρ τῆς ὁποίας ἐβυσίασε καὶ τὴν ζωὴν του. «Τρίκλι Βυζαντίον ἀνακτήσει» ἢ αὐτὸς εἶπε ἢ αὐτὸς ἐξετίμησε βαθύτατα καὶ ἔθεσεν εἰς ἔφαρ. οὖν, καθ' ὃν τρόπον ἀντελήφθη.

Γενικὰ ὁ ἄνθρωπος ἔχει ἀξίαν, ἐφ' ὅσον εἶναι ναι φορεὺς μιᾶς καλῆς ἰδέας. Ἡ ἰδέα δίδει ἀξίαν εἰς τὸν ἄνθρωπον.

Τὸ δεύτερον λαμπρὸν σημεῖον τῆς ἱστορίας τοῦ Διονυσίου, τὸ ὁποῖον τὸν ἐξυψώνει εἰς τὴν συνείδησίν μας, εἶναι ἡ ἔμπρακτος διδασκαλία του περὶ πολιτικῆς. Ὁ Διονύσιος ἀντελήφθη ἐκεῖνο, τὸ ὁποῖον χιλιάδες μορφωμένων κληρικῶν καὶ θεολόγων ἀδυνατοῦν νὰ ἐνοήσουν καὶ σήμερον ἀκόμη, θρηλαθῇ ὅτι εἶναι ἀδύνατος ἡ ὑπαρξίς μιᾶς θρησκείας χωρὶς τὴν ἀντίστοιχον πολιτικὴν.

Θρησκεία χωρὶς ἀντίστοιχον πολιτικὴν εἶναι κάτι τὸ νεκρὸν, εἶναι σῶμα χωρὶς ψυχὴν. Μοῦ ἔδωκαν μίαν πρόσκλησιν ἐνὸς θρησκευτικοῦ σωματείου, ἵνα γρῶ μὲλος εἰς τὴν πρόσκλησιν ἀνεγράφετο ἐπὶ λέξει: «Ἡ Ἐνωσις ἀποφθεύγει καὶ ἀποκλείει αὐστηρῶς ἀπὸ τῶ ἐργον τῆς κάθε ἁμεσον ἢ ἔμμεσον ἀνάμειν εἰς τὴν πολιτικὴν». Εἶπα: «Ἄρνούμε νὰ γρῶ μὲλος εἰς ἕνα νεκρὸν σωματεῖον». Γιά μὲνα ἐκ συμφώνου μετὰ τοῦ Διονυσίου ὁ Χριστιανισμὸς ἔχει ψυχὴν, δὲν εἶναι νεκρός. Ἐχει ψυχὴν θὰ πῆ, ἔχει ὀριστηνὴν πολιτικὴν, τὴν πολιτικὴν τοῦ Βυζαντίου. Θρησκεία, φιλοσοφία καὶ πολιτικὴ εἶναι σχεδὸν ἕν καὶ τὸ αὐτὸ πρᾶγμα.

Ἡ θρησκεία εἶναι ἡ μύνα. Κἀθε θρησκεία γεννᾷ μίαν ὀρισμένην φιλοσοφίαν. Καὶ ἡ φιλοσοφία

αὐτὴ γεννᾷ μιὰ ὠρισμένη πολιτικὴ.

Θρησκεία χωρὶς ἀντίστοιχόν πολιτικὴν εἶναι θεωρητικὸν κατασκευάσμα, δὲν εἶναι πραγματικὴ θρησκεία. Μιὰ τέτοια θρησκεία διοικᾷ με γυναικῶν στεῖρα, ἀλλὰ διὰ τὴν Χριστιανισμὸν ἢ Ἄγιον Γρηγόριον δὲν εἶπε δεῖ εἶναι γυναικῶν στεῖρα. Τουναντίου.

Ἄλλὰ τί συμβαίνει με ἡμῶς σήμερον; Σύγχυσις ἐπικρατεῖ. Σύγχυσις ἰδεῶν. Δὲν ἔχουμεν ἀντιληρρῆ τῶν στενῶν σύνδεσμον μεταξὺ θρησκείας, φιλοσοφίας καὶ πολιτικῆς καὶ δεχόμεθα φιλοσοφίαν ἄλλην καὶ πολιτικὴν ἄλλην, φιλοσοφίαν καὶ πολιτικὴν αἱ ὁποῖαι ἀντιμάχονται με τὴν θρησκείαν μας. Ἀντιφάσκουμεν πρὸς ἑαυτοὺς. Δὲν ἔχουμεν τὸ θάρρος καὶ τὴν εὐλικρίνειαν τῆς γνώμης. Θέλουμεν νὰ εἴμεθα καὶ με τὴν μίαν πολιτικὴν καὶ με τὴν ἄλλην. Αὐτὸ ἕως οὔτε ἀνδρῶν εἶναι οὔτε ὁ θεὸς τὸ ἐπιτρέπει. Ρητῶς μᾶς προειδοποιεῖ εἰς τὸ τελευταῖον βιβλίον τῆς Καινῆς Διαθήκης ὅτι ἕαν δὲν ἔχωμεν τὸ θάρρος νὰ ἀκολουθήσωμεν τὴν πολιτικὴν τοῦ Χριστιανισμοῦ, μᾶς περιμένει ὁ δευτέρως θάνατος. «Τοῖς δὲ δειλοῖς, . . . ὁ θάνατος ὁ δευτέρως» (21,8) Ὅχι λοιπὸν καὶ με τὸν ἕνα καὶ με τὸν ἄλλον. Καὶ ὁ σοφὸς νομοθετῆς τῶν Ἀθηνῶν Σόλων εἶχε διὰ νόμου ὀρίσει εἰς τοὺς Ἀθηναίους νὰ τάσσωνται ἢ με τὴν μίαν πολιτικὴν μερίδα ἢ με τὴν ἄλλην. Γὸ συμφέρον τῆς Πατρίδος ἀπηγόρευε νὰ μένουν οὐδέτεροι.

Καὶ σήμερον ἢ Ἑλλὰς ὑποφέρει ἀπὸ τὸ ἴδιον νόσημα. Μέγα μέρος τῶν πολιτῶν τηρεῖ ἐπαίφοτερίζουσαν πολιτικὴν. Ἐὰν ἐξᾶκολουθήσῃ ἢ κατάστασις αὐτῆ, θὰ μᾶς οδηγήσῃ εἰς τὴν καταστροφὴν. Ἐπιστήσατε τὴν προσοχὴν σας εἰς τὸν στενὸν σύνδεσμον, ὁ ὁποῖος ὑπάρχει μεταξὺ θρησκείας, φιλοσοφίας καὶ πολιτικῆς. Ἐὰν πραγματικὰ ἐδέχθητε ὡς θρησκείαν τὸν Χριστιανισμὸν, τότε κατ' ἀνάγκην δὲν δύνασθε νὰ ἀκολουθήσητε ἄλλην πολιτικὴν, παρά μόνον τὴν πολιτικὴν τοῦ Βυζαντίου. Ἐὰν καμετε διαφορετικὰ, δὲν ξέρετε τί σᾶς γίνεται καὶ ἔχετε σὺ γ χ υ σ ι ν ἰ δ ε ῶ ν.

Ἰσοῦ διατὶ ὁ Διονύσιος εἶναι ἐκλεκτὸς καὶ τοῦ ἀξιζει νὰ τοῦ στήσῃμεν ὄχι μίαν πρότομην, ἀλλὰ πολλοὺς ἀνδράντας. Ἐὰν ἢ πρατῆσταντικὴ καὶ ἢ ὁρθόδοξος Ἐκκλησία ἀντελαμβάνοντο, ἐκεῖνο, ποῦ ἐμπράκτως ἀντελήφθη ὁ Διονύσιος, δὲν θὰ ἐκινδύνευε σήμερον ὁ πραιτισμὸς τῆς ἀνθρώπιότητος ἀπὸ τὰς ἀναρχικὰς ἰδέας.

Διὰ τὴν ἐξάσκησιν τῆς πολιτικῆς τοῦ Χριστιανισμοῦ δὲν εἶναι ἀνάγκη νὰ πάρῃς ὄπλα καὶ νὰ φωνάζῃς εἰς τοὺς δρόμους. Εἶναι ἀρκεῖ ἂν νὰ μὴ βοηθῆς με κανένα τράπον τούτῳ ἔχθρῶς τοῦ Χριστιανισμοῦ, οὔτε με λόγους οὔτε με ἔργα.

Κ-12-46
Ἐν Τρικκῇ τῇ 4 Δεκεμβρίου 1946 (εορτῇ τοῦ Ἁγ. Σεραφείμ)

ΤΥΠΟΓΡΑΦΕΙΟΝ
Μπακάλη — Κωνσταντινίδη Τρίκκη

ΤΙΜΑΤΑΙ ΔΡΑΧ. 1000
(Υπέρ τῆς προτομῆς τοῦ ἥρωος)

